

Veelgestelde vragen PE

Algemene veelgestelde vragen

1. [Ik ben openbaar, intern of overheidsaccountant. Wat is mijn PE-verplichting?](#)
2. [Ik ben accountant in business. Wat is mijn PE-verplichting?](#)
3. [Ben ik verplicht cursussen op het vakgebied van de accountancy te volgen, ook als ik niet of nauwelijks meer op dit gebied werkzaam ben?](#)
4. [Welke driejaarscyclus is op mij van toepassing?](#)
5. [Ik ben in de loop van een kalenderjaar in het accountantsregister ingeschreven. Is de PE-verplichting nu direct op mij van toepassing?](#)
6. [Wat is mijn PE-verplichting in een voorloopjaar/de voorloopjaren?](#)
7. [Ik ben in het buitenland werkzaam. Ben ik ook dan PE-plichtig?](#)
8. [Ik ben een \(gepensioneerd\) accountant die nog een beperkt aantal activiteiten verricht. Ben ik PE-plichtig?](#)
9. [Geldt voor mij de verplichting tot het volgen van ten minste 20 cursussen per kalenderjaar van cursussen die de erkende PE-instellingen in het NBA-cursusregistratiesysteem hebben geplaatst?](#)
10. [Verandert mijn PE-verplichting als ik in de loop van het kalenderjaar van functie verander en daardoor niet meer als openbaar, intern of overheidsaccountant maar als accountant in business werkzaam ben of vice versa?](#)

Vragen over PE-registratie:

11. [Waar moet ik de door mij verrichte PE-activiteiten registreren?](#)
12. [Mag ik door mij verrichte PE-activiteiten in mijn PE-registratie opnemen voordat mijn PE-verplichting is ingegaan of voordat mijn verplichting tot het registreren is ingegaan?](#)
13. [Mag ik door mij verrichte PE-activiteiten registreren in of \(laten\) overhevelen naar een ander kalenderjaar dan waarin ik ze heb verricht?](#)

Vragen over beoordeling (PE-)activiteiten:

14. [Hoeveel PE-uren kan ik toekennen aan een door mij verrichte PE-activiteit?](#)
15. [Wat wordt onder zelfstudie en onder training on the job in het kader van de PE-verplichting voor accountants verstaan?](#)
16. [Wat wordt onder vaktechnische research verstaan?](#)
17. [Mag ik het kennisnemen van informatie uit vakliteratuur en tijdschriften \(zelfstudie\) en training on the job onder vaktechnische research scharen?](#)
18. [Hoe beoordeel ik docentschap, begeleiding van studenten \(zaken waarbij wordt verwacht dat de accountant boven de materie staat\) etc. in het kader van de PE-verplichting?](#)
19. [Welke kwaliteitstoetsingen kunnen in het kader van mijn PE-verplichting kwalificeren en hoeveel PE-uren kan ik hieraan toekennen?](#)
20. [Kwalificeren schriftelijke leergangen en/of e-learning-activiteiten in het kader van de PE-verplichting?](#)

Erkende PE-instellingen:

21. [Welke PE-instellingen zijn door de NBA erkend en waar zijn deze te vinden?](#)
22. [Ik heb niet de gehele gecertificeerde cursus \(dus een die in het NBA-cursusregistratiesysteem is opgenomen\) bijgewoond. Hoe kan ik het wel gevolgde deel van die cursus in mijn PE-registratie opnemen?](#)
23. [Welke actie moet ik ondernemen als een door mij gevolgde cursus in het NBA-cursus-registratiesysteem ontbreekt en/of als hierbij onjuiste gegevens zijn vermeld?](#)

Vragen over ontheffingen/vrijstellingen:

24. [Door bijzondere omstandigheden kan ik in een kalenderjaar niet aan mijn PE-verplichting voldoen. Kan ik een ontheffing voor \(een deel van\) mijn PE-verplichting in dat kalenderjaar aanvragen?](#)
25. [Voor wie is de ontheffing bedoeld waarbij een Verklaring verrichte activiteiten kan worden ingediend?](#)
26. [Wanneer en hoe kan de accountant in business een Verklaring verrichte activiteiten indienen?](#)
27. [Hoe dien ik een ontheffingsverzoek in?](#)

Vragen over verplichte PE-onderwerpen:

28. [Welk\(e\) PE-onderwerp\(en\) is/zijn voor het jaar 2016 verplicht gesteld?](#)
29. [Welk PE-onderwerp is voor het jaar 2017 verplicht gesteld?](#)

1. Ik ben openbaar, intern of overheidsaccountant. Wat is mijn PE-verplichting?

Samengevat luidt de PE-verplichting voor de openbaar, de intern en de overheidsaccountant als volgt: het verrichten van minimaal 120 uur per driejaarscyclus aan uitsluitend gestructureerde PE-activiteiten, met een minimum van 20 uren per kalenderjaar. Daarvan moeten jaarlijks minimaal 20 cursussen gevolgd worden via de door erkende PE-instellingen in het NBA-cursusregistratiesysteem aangeboden cursussen.

Gestructureerde PE-activiteiten zijn:

het volgen van cursussen, congressen, seminars etc.; (cursussen in elektronische vorm ook onder de voorwaarden die zijn te vinden op de PE-pagina van de NBA-website, www.nba.nl/pe)

het optreden als docent, inleider etc. (mits géén herhaling);

het optreden als examinerator bij de vakken van het accountantsexamen of bij andere voor accountants relevante vakken (mits géén herhaling);

het verrichten van activiteiten in vaktechnische commissies of deelnemen aan vaktechnische bijeenkomsten;

het publiceren van artikelen;

het verrichten van vaktechnische research ([zie vraag en antwoord 16](#));

het deelnemen aan ledenbijeenkomsten met een vaktechnisch karakter;

het uitvoeren van kwaliteitstoetsingen ([zie vraag en antwoord 18](#)).

Let op: zelfstudie en training on the job zijn ongestructureerde PE-activiteiten en kwalificeren zeer nadrukkelijk niet voor de openbaar, de intern en de overheidsaccountant. Zelfstudie en training on the job kunnen ook niet onder vaktechnische research worden verantwoord, immers, dat is iets anders (zie vraag en antwoord 16 en 17).

2. Ik ben accountant in business. Wat is mijn PE-verplichting?

Samengevat luidt de PE-verplichting voor de accountant in business als volgt: het verrichten minimaal 120 PE-uren aan PE-activiteiten per driejaarscyclus, met een minimum van 20 uren per kalenderjaar. Per kalenderjaar mogen maximaal 20 uren aan ongestructureerde activiteiten (zelfstudie en/of training on the job) meetellen

1. Gestructureerde PE-activiteiten:

- het volgen van cursussen, congressen, seminars etc.; (cursussen in elektronische vorm ook onder de voorwaarden die zijn te vinden op de PE-pagina van de NBA-website, www.nba.nl/pe)
- het optreden als docent, inleider etc. (mits géén herhaling);
- het optreden als examinerator bij de vakken van het accountantsexamen of bij andere voor accountants relevante vakken (mits géén herhaling)
- het verrichten van activiteiten in vaktechnische commissies of deelnemen aan vaktechnische bijeenkomsten;
- het publiceren van artikelen
- het verrichten van vaktechnische research ([zie vraag en antwoord 16](#))

- het deelnemen aan ledenbijeenkomsten met een vaktechnisch karakter;
- het uitvoeren van kwaliteitstoetsingen ([zie vraag en antwoord 18](#)).

2. Ongestructureerde PE-activiteiten:

- het verrichten van zelfstudie ([zie vraag en antwoord 15](#));
- het verrichten van training on the job ([zie vraag en antwoord 15](#)).

De accountant in business verricht PE-activiteiten in het voor hem relevante vakgebied en brengt daarin een zekere spreiding aan (voor meer informatie [zie vraag 3](#)). Cursussen, congressen, seminars hoeven niet verplicht te worden afgenomen bij erkende PE-instellingen (voor meer informatie [zie vraag 9](#)), behalve voor de verplichte PE-onderwerpen. Het bestuur kan een verplicht PE-onderwerp voor accountants in business instellen.

Bij functiewisseling kan het zijn dat uw PE-verplichting wijzigt (voor meer informatie [zie vraag 10](#)).

Indien een accountant in business nog maar zeer beperkt werkzaam is, kan onder strikte voorwaarden een beroep gedaan worden op ontheffing (meer informatie zie vragen [25](#) en [26](#)).

Let op: zelfstudie en training on the job kunnen niet onder vaktechnische research worden verantwoord, immers, dat is iets anders (zie vraag en antwoord [16](#) en [17](#)).

3. Ben ik verplicht cursussen op het vakgebied van de accountancy te volgen, ook als ik niet of nauwelijks meer op dit gebied werkzaam ben?

Nee, in de NVPE is nadrukkelijk opgenomen dat de accountant PE-activiteiten moet verrichten die relevant zijn voor het vakgebied waarbinnen de betrokken accountant werkzaam is. Als uw vakgebied buiten de accountancy ligt, mag u dus PE-activiteiten op dit vakgebied verrichten. Dit is met name van belang voor de accountant in business.

Wel geldt te allen tijde de verplichting te voldoen aan een eventueel door het bestuur als verplicht aangemerkt PE-onderwerp, ook als dit onderwerp minder relevant lijkt voor uw functie.

4. Welke driejaarscyclus is op mij van toepassing?

Sinds 2010 (RA's) en 2013 (AA's) is sprake van reguliere driejaarscycli, en wel 2010-2012, 2013-2015, 2016-2018 etc.

Als u gedurende een reguliere driejaarscyclus wordt ingeschreven, geldt voor u het volgende.

- Inschrijving gedurende het eerste kalenderjaar van een reguliere driejaarscyclus: twee voorloopjaren, te weten kalenderjaar 2 en kalenderjaar 3 van die driejaarscyclus.
- Inschrijving gedurende het tweede kalenderjaar van een reguliere driejaarscyclus: één voorloopjaar, te weten kalenderjaar 3 van die driejaarscyclus.
- Inschrijving gedurende het derde kalenderjaar van een reguliere driejaarscyclus: PE-verplichtig per kalenderjaar 1 van de eerstvolgende reguliere driejaarscyclus.

5. Ik ben in de loop van een kalenderjaar in het accountantsregister ingeschreven. Is de PE-verplichting nu direct op mij van toepassing?

Nee. Als u in de loop van een kalenderjaar in het register wordt ingeschreven, wordt de PE-verplichting per 1 januari van het volgende kalenderjaar voor u van kracht; zie artikel 2b van de NVPE. U krijgt dan te maken met een voorloopjaar/voorloopjaren.

6. Wat is mijn PE-verplichting in een voorloopjaar/de voorloopjaren?

Twee voorloopjaren

Als u in het eerste kalenderjaar van een reeds lopende driejaarscyclus wordt ingeschreven, zijn op u twee voorloopjaren van toepassing. U dient dan minimaal 80 uren aan PE-activiteiten te verrichten in die twee kalenderjaren, met dien verstande dat per kalenderjaar voor ten minste 20 PE-uren aan PE-activiteiten dienen te worden verricht en verantwoord.

Omdat de openbaar, de intern en de overheidsaccountant jaarlijks minimaal 20 cursusuren via het door erkende PE-instellingen in het NBA-cursusregistratiesysteem geplaatste aanbod van cursussen moet volgen, dienen zij hierbij per jaar in ieder geval 20 PE-uren in te vullen met dergelijke cursussen.

De accountant in business kan in aanvulling op de door hem verrichte gestructureerde PE-activiteiten aan zijn verplichting voldoen door middel van het verrichten van ongestructureerde PE-activiteiten, met een maximum van 20 uur per kalenderjaar.

Eén voorloopjaar

Als u in het tweede kalenderjaar van een lopende driejaarscyclus wordt ingeschreven, is één voorloopjaar op u van toepassing. U dient in dat kalenderjaar minimaal 40 uren aan PE-activiteiten te verrichten en te verantwoorden.

Omdat de openbaar, de intern en de overheidsaccountant jaarlijks minimaal 20 cursusuren via het door erkende PE-instellingen in het NBA-cursusregistratiesysteem geplaatste aanbod van cursussen moet volgen, dienen zij in ieder geval 20 PE-uren hiervan in te vullen met dergelijke cursussen.

De accountant in business kan in aanvulling op de door hem verrichte gestructureerde PE-activiteiten aan zijn verplichting voldoen door middel van het verrichten van ongestructureerde PE-activiteiten, met een maximum van 20 uur per kalenderjaar

7. Ik ben in het buitenland werkzaam. Ben ik ook dan PE-plichtig?

Ja, de PE-verplichting geldt onverkort als u langdurig in het buitenland werkzaam bent. Uiteraard is het toegestaan invulling te geven aan de PE-verplichting in het land waarin u werkzaam bent. Daarbij kunt u gebruikmaken van het aanbod van de aldaar gevestigde beroepsorganisatie(s). Daarnaast bestaat een groot aanbod van e-learning-cursussen.

Let op: ook in het NBA-cursusregistratiesysteem zijn vele e-learning-cursussen opgenomen.

In de Beleidsregel permanente educatie wordt in de volgende artikelen aandacht besteed aan de accountant die langdurig in het buitenland werkzaam is.

Artikel 4, eerste lid, onderdeel a: ontheffing van de verplichting om elk kalenderjaar minimaal 20 uren te besteden aan cursussen die door erkende PE-instellingen worden aangeboden wordt verleend aan de openbaar, de intern en de overheidsaccountant die gedurende een

kalenderjaar ten minste 6 maanden in het buitenland werkzaam is geweest en hierdoor redelijkerwijs niet in staat is om aan deze verplichting te voldoen.

Artikel 5, onderdeel b: ontheffing van de verplichting tot het volgen van een gecertificeerde cursus/training inzake het verplichte PE-onderwerp wordt verleend aan de accountant die in het lopende kalenderjaar in het buitenland werkzaam is geweest en daardoor redelijkerwijs niet in staat is om aan deze verplichting te voldoen.

Indien u voor een dergelijke ontheffing in aanmerking wilt komen, moet u een gemotiveerd verzoek indienen via het '[Formulier voor ontheffingsverzoeken](#)' dat is te vinden op de PE-pagina van de NBA-website, www.nba.nl/pe.

8. Ik ben een (gepensioneerd) accountant die nog een beperkt aantal activiteiten verricht. Ben ik PE-plichtig?

Ja, u bent onverkort PE-plichtig. Als u nog werkzaamheden, van welke aard en/of omvang dan ook, verricht, bent u volgens de Verordening gedragscode (VGC) afhankelijk van de aard van die werkzaamheden óf openbaar, intern dan wel overheidsaccountant óf accountant in business.

Als u volgens de VGC openbaar, de intern en de overheidsaccountant bent, geldt de PE-verplichting in volle omvang.

Als u volgens de VGC accountant in business bent, geldt in beginsel de PE-verplichting. Echter, het is mogelijk dat aan u op uw verzoek met betrekking tot een kalenderjaar ontheffing wordt verleend. Zie ook [vraag en antwoord 25](#).

9. Geldt voor mij de verplichting tot het volgen van ten minste 20 cursussen per kalenderjaar van cursussen die de erkende PE-instellingen in het NBA-cursusregistratiesysteem hebben geplaatst?

Deze verplichting geldt alléén voor de openbaar, de intern en de overheidsaccountant. Deze verplichting geldt dus niet voor de accountant in business. Uiteraard mag de accountant in business wel gebruikmaken van dit cursusaanbod.

10. Verandert mijn PE-verplichting als ik in de loop van het kalenderjaar van functie verander en daardoor niet meer als openbaar, intern of overheidsaccountant maar als accountant in business werkzaam ben of vice versa?

Ja, in het jaar waarin u van functie verandert, geldt voor u het lichtste PE-regime. Het is dan ook verstandig functiewijzigingen snel aan de ledenadministratie door te geven. Dit kunt u online doen.

De openbaar, de intern en de overheidsaccountant die lopende een kalenderjaar van functie verandert en daardoor accountant in business wordt, dient vanaf 1 januari van dat lopende kalenderjaar te voldoen aan de PE-verplichting zoals die geldt voor de accountant in business.

De accountant in business die lopende een kalenderjaar van functie verandert en daardoor openbaar, de intern en de overheidsaccountant wordt, dient vanaf 1 januari van het

kalenderjaar dat volgt op dat lopende kalenderjaar te voldoen aan de PE-verplichting zoals die geldt voor de openbaar, de intern en de overheidsaccountant.

Naast de eis van permanente educatie geldt uiteraard het fundamentele beginsel van vakbekwaamheid en zorgvuldigheid zoals dat is verwoord in artikel 12 van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA): De accountant houdt zijn vakbekwaamheid op het niveau dat is vereist om een professionele dienst op een adequate wijze te kunnen verlenen. Dat kan betekenen dat hij meer PE-activiteiten dan de minimale vereisten moet verrichten.

PE-registratie

11. Waar moet ik de door mij verrichte PE-activiteiten registreren?

Log in op [MijnNBA.nl](https://mijn.nba.nl). Indien u niet (meer) over inloggegevens voor het ledendeel beschikt, kunt u deze zelf op de inlogpagina (opnieuw) aanvragen. U vraagt eerst uw gebruikersnaam op en vervolgens genereert u daarmee een nieuw wachtwoord. Bij vragen over het inloggen op het ledendeel kunt u contact opnemen met de afdeling Service & Ondersteuning: 020-3010200 of so@nba.nl.

Voor de registratie verwijzen wij u graag naar de '[Korte handleiding registreren PE-activiteiten](#)', die u kunt vinden op de PE-pagina van de NBA-website: www.nba.nl/pe.

12. Mag ik door mij verrichte PE-activiteiten in mijn PE-registratie opnemen voordat mijn PE-verplichting is ingegaan of voordat mijn verplichting tot het registreren is ingegaan?

Nee, dit is nadrukkelijk niet toegestaan; het principe van een driejaarscyclus zou daarmee teniet worden gedaan.

Als u met ingang van een reguliere driejaarscyclus PE-plichtig wordt, is dit zelfs niet mogelijk omdat u pas toegang tot de PE-registratie krijgt wanneer u PE-plichtig bent.

Als u lopende een reguliere driejaarscyclus PE-plichtig wordt, worden de kalenderjaren waarin u niet PE-plichtig bent geblokkeerd. U hebt dan óf één voorloopjaar óf twee voorloopjaren.

13. Mag ik door mij verrichte PE-activiteiten registreren in of (laten) overhevelen naar een ander kalenderjaar dan waarin ik ze heb verricht?

Nee, PE-activiteiten dienen in beginsel te worden geregistreerd in het kalenderjaar dat deze zijn verricht. Hierbij is sprake van de volgende uitzonderingen.

- a. PE-activiteiten die zijn verricht in het kader van een door het bestuur opgelegde inhaalverplichting. Mocht hiervan sprake zijn, dan wordt in de brief hieromtrent vermeld hoe deze alsnog kunnen worden geregistreerd.
- b. Een cursus/training inzake een verplicht PE-onderwerp. Deze dient te allen tijde in het jaar van de verplichting te worden geregistreerd.

Beoordeling (PE-)activiteiten

14. Hoeveel PE-uren kan ik toekennen aan een door mij verrichte PE-activiteit?

Op deze vraag is geen eensluidend antwoord te geven.

Zoals in artikel 2, eerste lid, van de NVPE is te lezen, vinden PE-activiteiten plaats in het voor u relevante vakgebied. Als dus het bijwonen van een activiteit voor de uitoefening van uw functie van belang is, kan deze kwalificeren in het kader van uw PE-verplichting.

Volgens de Toelichting bij de NVPE op artikel 5 bent u zelf verantwoordelijk voor het op juiste wijze waarderen van de door u verrichte PE-activiteiten in uw PE-registratie en het registreren van het juiste aantal PE-uren die daarmee samenhangen.

Hierbij mag conform artikel 9 van de Beleidsregel permanente educatie een resteenheid van 30 minuten of meer naar boven worden afgerond.

Het gaat hierbij uiteraard alleen om de netto-uren die aan permanente educatie zijn besteed; eventuele pauzes in cursussen en programma's tellen nadrukkelijk niet mee. Wij adviseren u het programma van de PE-activiteiten en deelnamebewijzen in uw PE-dossier te bewaren.

Overigens kan bij cursussen die zijn georganiseerd door een erkende PE-instelling en in het NBA-cursusregistratiesysteem zijn opgenomen, worden uitgegaan van het aantal PE-uren dat daarbij is vermeld, ervan uitgaande dat de gehele cursus is bijgewoond.

15. Wat wordt onder zelfstudie en onder training on the job in het kader van de PE-verplichting voor accountants verstaan?

Zelfstudie

Onder zelfstudie valt het kennismaken van informatie uit vakliteratuur en tijdschriften ten behoeve van de dagelijkse uitoefening van uw functie.

Training on the job

Training on the job is gedefinieerd als PE-activiteit waarbij sprake is van het in de praktijk of met be-hulp van persoonlijke bijscholing bevorderen van de deskundigheid van de accountant in het voor hem relevante vakgebied. Hierbij valt te denken aan het inhuren van een fiscaal specialist die gedurende een aantal uren uitleg over een fiscaal probleem geeft, of een IT-specialist over bepaalde IT-oplossingen en softwaretoepassingen.

Uiteraard moet training on the job betrekking hebben op het voor u relevante vakgebied.

Bij de registratie van deze PE-activiteit moet u een korte omschrijving van de verrichte zelfstudie en/of training on the job geven, evenals het aantal aan deze PE-activiteit bestede uren, het vakgebied dat het betreft, de datum en het onderwerp van de verrichte activiteit.

Let op: zelfstudie en/of training on the job zijn ongestructureerde PE-activiteiten. Alleen de accountant in business kan in aanvulling op de door hem verrichte gestructureerde PE-activiteiten aan zijn PE-verplichting voldoende middelen van het verrichten van ongestructureerde PE-activiteiten met een maximum van 20 PE-uren per kalenderjaar. Voor

de openbaar, de intern en de overheidsaccountant kwalificeren zelfstudie en/of training on the job niet als PE-activiteiten.

16. Wat wordt onder vaktechnische research verstaan?

Onder vaktechnische research wordt vaktechnisch onderzoek verstaan dat niet in opdracht van een externe of interne derde wordt verricht en dat leidt tot een schriftelijke vastlegging die door anderen kan worden geraadpleegd (zie artikel 1 van de NVPE).

Vaktechnische research is een gestructureerde PE-activiteit die voor alle accountants kan kwalificeren, nadrukkelijk onder de voorwaarde dat de activiteit aan deze omschrijving voldoet.

17. Mag ik het kennisnemen van informatie uit vakliteratuur en tijdschriften (zelfstudie) en training on the job onder vaktechnische research scharen?

Nee, dit is nadrukkelijk niet toegestaan.

Let op: zelfstudie en training on the job zijn ongestructureerde PE-activiteiten. Alléén de accountant in business kan in aanvulling op de door hem verrichte gestructureerde PE-activiteiten aan zijn PE-verplichting voldoen door middel van het verrichten van ongestructureerde PE-activiteiten, met een maximum van 20 uur per kalenderjaar.

18. Hoe beoordeel ik docentschap, begeleiding van studenten (zaken waarbij wordt verwacht dat de accountant boven de materie staat) etc. in het kader van de PE-verplichting?

Om als PE-activiteiten te kunnen kwalificeren, dienen de activiteiten binnen het voor u relevante vakgebied te liggen én aan de activiteiten dient voor u een leereffect te zitten. Het is dan ook niet zo dat alle contacturen sowieso kwalificeren voor de PE-verplichting. Bij dit soort werkzaamheden wordt namelijk ervan uitgegaan dat u boven de stof staat en dat hieraan dus voor u in beginsel geen leereffect zit.

Echter, het kán voorkomen dat aan een deel ervan voor u wél een leereffect zit. Dát deel kan dan kwalificeren voor uw PE-verplichting. U dient dan uit te gaan van het werkelijke aantal PE-uren waaraan voor u een leereffect zat.

In ieder geval blijft deze beoordeling te allen tijde aan de eigen verantwoordelijkheid van de accountant. Hierbij is het verstandig rekening te houden met het volgende. Bij een controle op de naleving van de Nadere voorschriften permanente educatie (NVPE) dient u te kunnen uitleggen waarom u geregistreerde activiteiten als PE hebt verantwoord.

19. Welke kwaliteitstoetsingen kunnen in het kader van mijn PE-verplichting kwalificeren en hoeveel PE-uren kan ik hieraan toekennen?

Opgemerkt wordt dat u te allen tijde zelf verantwoordelijk bent voor het op juiste wijze waarderen van uw PE-activiteiten. Dit waarderen heeft twee aspecten.

Allereerst moet uzelf vaststellen of bepaalde werkzaamheden al dan niet als PE-activiteiten kunnen worden aangemerkt.

Indien dit het geval is, moet u vervolgens zelf het aantal met die PE-activiteiten behaalde PE-uren vaststellen, uiteraard aan de hand van de richtlijn dat een eenheid van zestig minuten besteed aan permanente educatie één PE-uur oplevert.

Bij de vraag of u bepaalde werkzaamheden als PE-activiteiten kunt aanmerken, is ten eerste van belang dat u vaststelt dat de desbetreffende werkzaamheden op het terrein liggen waarop u werkzaam bent. Alleen als dit het geval is, mogen deze werkzaamheden als PE-activiteiten worden aangemerkt.

Vervolgens moet u vaststellen of het werkzaamheden zijn die een positieve bijdrage leveren aan uw educatie, dus of deze uw kennis en/of ervaring vermeerderen. Dit is van belang omdat werkzaamheden die tot de gebruikelijke werkzaamheden behoren vanzelfsprekend niet kunnen kwalificeren als PE-activiteiten. Deze beoordeling zult u altijd persoonlijk moeten uitvoeren. Op vragen in de vorm van: 'Ik heb gedurende vier dagen twee reviews uitgevoerd in het kader van, hoeveel PE-uren heb ik daarmee verdiend?' kunt alleen u antwoord geven. Immers, uzelf kunt beoordelen of deze activiteiten een positieve bijdrage hebben geleverd aan uw kennis en/of ervaring.

Desondanks geven wij u hiervoor hierna enkele handreikingen.

De openbaar, de intern en de overheidsaccountant

Kwaliteitstoetsingen in de regelgeving

Kunnen deze toetsingen worden aangemerkt als PE-activiteiten?

Besluit toezicht accountantsorganisaties (Bta)

Artikel 18

1. De accountantsorganisatie zorgt ervoor dat een kwaliteitsbeoordeling plaatsvindt van wettelijke controles die zij verricht bij organisaties van openbaar belang.

2. De accountantsorganisatie stelt toetsingscriteria op aan de hand waarvan zij vaststelt voor welke andere wettelijke controles dan bedoeld in het eerste lid een kwaliteitsbeoordeling plaatsvindt.

Nadere voorschriften accountantskantoren ter zake van assurance-opdrachten

Artikel 18

Het accountantskantoor stelt toetsingscriteria vast aan de hand waarvan kan worden vastgesteld voor welke assurance-opdrachten een kwaliteitsbeoordeling moet plaatsvinden.

Toelichting Bta op artikel 18, eerste en tweede lid

Zonder in de verantwoordelijkheid van de externe accountant voor de accountantsverklaring te treden, toetst de

Gezien de vakbekwaamheidseisen die aan de kwaliteitsbeoordelaar worden gesteld en het feit dat hij deel uitmaakt van het controleteam zal het uitvoeren van een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling doorgaans geen positieve bijdrage leveren aan de educatie van de desbetreffende accountant. Immers, zou dat wel het geval zijn, dan doet zich de vraag voor of de kwaliteitsbeoordeling aan de daaraan gestelde eisen heeft voldaan.

Dit betekent dat het verrichten van een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling doorgaans niet als een PE-activiteit kwalificeert.

accountantsorganisatie de kwaliteit van de uitvoering van de wettelijke controles. Daartoe wijst de accountantsorganisatie een kwaliteitsbeoordelaar aan (artikel 19, eerste lid). Dit is een vakbekwame persoon die niet is betrokken bij de desbetreffende wettelijke controle. De eis van vakbekwaamheid is gesteld om ervoor te zorgen dat ook daadwerkelijk een weliswaar marginale maar desondanks adequate inhoudelijke beoordeling van de uitvoering van de controle kan plaatsvinden.

Verordening accountantsorganisaties

Artikel 9

De accountantsorganisatie stelt regels vast ter zake van de uitvoering van periodiek intern kwaliteitsonderzoek van afgeronde opdrachten tot het verrichten van een wettelijke controle.

Toelichting artikel 9 (gedeeltelijk)

De personen die de geselecteerde opdrachten onderzoeken mogen niet betrokken zijn geweest bij het uitvoeren van deze opdrachten of bij de in artikel 18 van het besluit bedoelde kwaliteitsbeoordeling. Bij het bepalen van de reikwijdte van het onderzoek kan de accountantsorganisatie rekening houden met de reikwijdte en het eindoordeel van een door een onafhankelijke derde uitgevoerde toetsing of door hem uitgevoerd toezicht. Bedoeld extern toezicht kan echter niet het eigen interne bewakingsprogramma van de accountantsorganisatie vervangen.

Gebruik moet worden gemaakt van voldoende gekwalificeerde personen. Het is eveneens mogelijk dat verschillende accountantsorganisaties afspraken maken om samen te werken bij de ontwikkeling en uitvoering van het periodiek intern kwaliteitsonderzoek.

Nadere voorschriften accountantskantoren ter zake van assurance-opdrachten.

Artikel 23

Het accountantskantoor stelt regels vast ter zake van de uitvoering van periodiek intern kwaliteitsonderzoek van afgeronde assurance-opdrachten.

Toelichting op artikel 23

Zie toelichting op artikel 9 VAO

Bekend is dat in de praktijk het bedoelde periodiek intern kwaliteitsonderzoek vaak in teamverband wordt uitgevoerd. In vrijwel alle gevallen is de leider van dat team een zeer deskundig en ervaren 'senior' accountant. In dat geval komt het regelmatig voor dat tot de teamleden ook minder deskundige en ervaren 'junior' accountants behoren. Hun participatie is dan veelal bewust twe-ledig, namelijk het deelnemen aan het kwaliteit-onderzoek en het opdoen van ervaring en het vermeerderen van de kennis.

In dat laatste geval zal het soms voor de teamleden mogelijk zijn deze werkzaamheden als PE-activiteiten aan te merken

Hetgeen hiervoor over de 'senior en junior' accountants die participeren in het uitvoeren van periodiek intern kwaliteitsonderzoek van afgeronde opdrachten is vermeld, geldt tevens voor de onderzoekers die toetsingen uitvoeren namens de Raad voor Toezicht.

De accountant in business

Er zijn accountant in business die toezichthouden als een onderdeel van de gebruikelijke werkzaamheden, zoals toezichthouders en controleurs bij de Autoriteit Financiële Markten, de Nederlandsche Bank, de Nederlandse Mededingingsautoriteit of de Nederlandse Zorgautoriteit. Deze toezichthoudende werkzaamheden kwalificeren niet als PE-activiteiten. Wel zal het in bepaalde gevallen mogelijk zijn dat voorbereidende werkzaamheden die nieuw zijn voor de betreffende medewerker worden aangemerkt als PE-activiteiten in de categorie zelfstudie en training on the job.

Het voorgaande betekent dat de accountant in business in het algemeen geen kwaliteitstoetsingen zal verrichten die als PE-activiteiten kunnen worden aangemerkt. Echter, ook hier geldt dat u zelf verantwoordelijk bent voor het op de juiste wijze waarderen van deze activiteiten.

Voor alle duidelijkheid wordt nog opgemerkt dat het vanzelfsprekend niet mogelijk is dezelfde werkzaamheden op te voeren als PE-activiteit in de vorm van zelfstudie of training on the job en als uitvoeren van kwaliteitsonderzoeken.

20. Kwalificeren schriftelijke leergangen en/of e-learning-activiteiten in het kader van de PE-verplichting?

Bij een schriftelijke leergang is een waarborg dat de leerstof integraal is doorgenomen van belang. Bovendien moet zijn voorzien in de mogelijkheid tot het stellen van vragen. Het toetsen van het in-tegraal doornemen van de leerstof is mogelijk aan de hand van bijvoorbeeld een examen. Als geen examen wordt afgenomen maar bijvoorbeeld controlevragen worden gesteld of als van een afsluitende bijeenkomst sprake is, raden wij u aan de cursusaanbieder te verzoeken de vragen en antwoorden op de controlevragen te bewaren, de aanwezigheid op de afsluitende bijeenkomst te registreren en te noteren dat is gebleken dat u de leerstof integraal hebt doorgenomen.

Het bestuur heeft [voorwaarden](#) gesteld aan gestructureerde PE-activiteiten in elektronische vorm om duidelijkheid te scheppen over de wijze waarop elektronische lesvormen moeten worden georganiseerd. Deze zijn te vinden op de PE-pagina van de NBA-website, www.nba.nl/pe.

Let op: Als aan deze vereisten niet is voldaan, kunnen deze activiteiten voor alléén de accountant in business kwalificeren voor hun PE-verplichting, namelijk als zelfstudie. Deze mogelijkheid bestaat niet voor de openbaar, de intern en de overheidsaccountant.

Erkende PE-instellingen

21. Welke PE-instellingen zijn door de NBA erkend en waar zijn deze te vinden?

Erkende PE-instellingen zijn in beginsel voor de PE-verplichting van de openbaar, de intern en de overheidsaccountant van belang.

Hoewel voor de accountant in business geen enkele verplichting tot het volgen van cursussen bij erkende PE-instellingen bestaat, mag ook de accountant in business uiteraard gebruikmaken van dit cursusaanbod. Maar, hij mag alle door hem verrichte PE-activiteiten ook in zijn PE-registratie verantwoorden via het tabblad Overige cursus of activiteit.

Op de [PE-pagina](#) is de lijst van door de NBA erkende PE-instellingen, inclusief alle contactgegevens te vinden. Geadviseerd wordt deze lijst regelmatig te raadplegen, daar deze periodiek wordt bijgewerkt.

U kunt het bij de NBA aangemelde cursusaanbod van erkende PE-instellingen doorzoeken via uw online PE-registratie. Log in op MijnNBA.nl en selecteer onder het kopje 'Aanmelden cursussen' de link 'Meer cursussen'. In het vervolgscherm kunt u zich via de optie 'Uitgebreid zoeken' oriënteren op te volgen cursussen en zich bovendien gemakkelijk voor een geselecteerde cursus aanmelden.

Let op: cursussen die door erkende PE-instellingen worden aangeboden maar niet in het NBA-cursusregistratiesysteem zijn opgenomen, tellen niet mee als 'gevolgd bij een erkende PE-instelling', maar als 'overige cursus'. Deze cursussen zijn alleen via het tabblad 'Overige cursussen' te registreren.

22. Ik heb niet de gehele gecertificeerde cursus (dus een die in het NBA-cursusregistratiesysteem is opgenomen) bijgewoond. Hoe kan ik het wel gevolgde deel van die cursus in mijn PE-registratie opnemen?

Indien u een deel van een gecertificeerde cursus niet hebt bijgewoond, is door de erkende PE-instelling naar rato aftrek van PE-uren toegepast: op het deelnamebewijs staat dan een lager aantal PE-uren dan in het NBA-cursusregistratiesysteem is opgenomen.

Bij registratie van deze cursus gaat u dan als volgt te werk.

Selecteer de door u gevolgde gecertificeerde cursus op de gebruikelijke wijze.

Stel in detailscherm met de cursusinformatie het aantal PE-uren naar beneden bij.

Selecteer Opslaan

Let op: de accountant in business kan deze cursus ook via het tabblad 'Overige cursus of activiteit' verantwoorden. Immers, hij hoeft geen enkele cursus bij erkende PE-instellingen te volgen.

23. Welke actie moet ik ondernemen als een door mij gevolgde cursus in het NBA-cursusregistratiesysteem ontbreekt en/of als hierbij onjuiste gegevens zijn vermeld?

De erkende PE-instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor het opnemen van hun cursussen in het NBA-cursusregistratiesysteem. Indien bij het registreren van door u verrichte PE-activiteiten blijkt dat deze niet in het NBA-cursusregistratiesysteem zijn opgenomen of dat bij deze onjuiste gegevens zijn vermeld, dan is de snelste weg tot herstel hierover rechtstreeks contact op te nemen met de erkende PE-instelling die cursus heeft verzorgd. De erkende PE-instelling zal de ontbrekende cursus alsnog in het NBA-cursusregistratiesysteem opnemen en/of de onjuiste gegevens herstellen.

Voor alle contactgegevens verwijzen wij u naar de Lijst van erkende PE-instellingen op de PE-pagina van de NBA-website, www.nba.nl/pe.

Ontheffingen/vrijstellingen

24. Door bijzondere omstandigheden kan ik in een kalenderjaar niet aan mijn PE-verplichting voldoen. Kan ik een ontheffing voor (een deel van) mijn PE-verplichting in dat kalenderjaar aanvragen?

Ja, het bestuur kan met betrekking tot het verrichten van PE-activiteiten gehele of gedeeltelijke ontheffing verlenen. In de artikelen 3 tot en met 6 van de Beleidsregel permanente educatie wordt hieraan nadere invulling gegeven. Zo kan in geval van ziekte, zwangerschap of langdurige zorg voor een naaste als bedoeld in artikel 5:9 van de Wet Arbeid en Zorg ontheffing worden verleend.

Indien u voor een dergelijke ontheffing in aanmerking wilt komen, moet u een gemotiveerd verzoek indienen via het '[Formulier voor ontheffingsverzoeken](#)' dat is te vinden op de PE-pagina van de NBA-website, www.nba.nl/pe.

25. Voor wie is de ontheffing bedoeld waarbij een Verklaring verrichte activiteiten kan worden ingediend?

In beginsel zijn de NVPE van toepassing op alle actief bij het arbeidsproces betrokken accountants, ongeacht hun functie. Dit uitgangspunt vindt zijn oorsprong in de regels van de International Federation of Accountants (IFAC), specifiek op grond van de International Education Standard 7 (IES 7) van IFAC waaraan de NBA zich heeft gecommitteerd.

De NBA heeft een uitzonderingsregeling ingevoerd voor de accountant in business die:

- a. per kalenderjaar minder dan 200 uur actief is, bijvoorbeeld de accountant in business die nog een enkel commissariaat heeft of nog enkele tentamens afneemt of beoordeelt.
- b. bij het verrichten van zijn werkzaamheden minder dan 200 uur de specifieke deskundigheid aanwendt dan wel kan aanwenden waarover een accountant gewoonlijk beschikt. Hierbij wordt gedacht aan de accountant in business die thans een geheel ander beroep uitoefent.

De alleen voor de accountant in business open staande uitzondering wordt door het bestuur, mede gelet op IES 7, zeer restrictief uitgelegd. Om vast te stellen of aan de uitzonderingseisen werd voldaan, neemt het bestuur zowel de bezoldigde als de onbezoldigde werkzaamheden in ogenschouw.

De ruime uitleg van het begrip deskundigheid gecombineerd met de restrictieve uitleg van de uitzondering leidt ertoe dat de accountant in business die een functie vervult waarbij

accountantsdeskundigheid wordt of kan worden aangewend terwijl die functie een omvang heeft van meer dan 200 uur, niet in aanmerking kan komen om van het toepassingsbereik te worden uitgezonderd.

26. Wanneer en hoe kan de accountant in business een Verklaring verrichte activiteiten indienen?

Als de accountant in business van mening is dat hij in enig jaar voor deze uitzonderingsregel in aanmerking komt, dient hij over dat kalenderjaar de Verklaring verrichte activiteiten aan het bestuur af te geven via het [Formulier voor ontheffingsverzoeken](#). Deze Verklaring kan tot uiterlijk 31 maart van het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar waarop de verklaring betrekking heeft worden ingediend.

Let op:

in de verklaring wordt gevraagd de door u verrichte activiteiten (werkzaamheden) en het aantal hieraan bestede uren in te vullen, niet uw functieaanduiding!

het bestuur stelt vervolgens aan de hand van uw verklaring vast of u al dan in aanmerking komt voor een ontheffing. U wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van het bestuursbesluit ter zake.

27. Hoe dien ik een ontheffingsverzoek in?

U dient een ontheffingsverzoek als volgt in:

schriftelijk:
NBA, t.a.v. het bestuur
Postbus 7984
1008 AD Amsterdam

OF

via het [formulier voor ontheffingsverzoeken](#) dat u kunt vinden op www.nba.nl/pe

U wordt vriendelijk doch dringend verzocht een verzoek op slechts één manier in te dienen.

Verplichte PE-onderwerpen

28. Welk(e) PE-onderwerp(en) is/zijn voor het jaar 2016 verplicht gesteld?

Voor dit jaar is voor geen enkele ledengroep een PE-onderwerp verplicht gesteld.

29. Welk PE-onderwerp is voor het jaar 2017 verplicht gesteld?

Het bestuur heeft voor het kalenderjaar 2017 het onderwerp 'Frauderisicofactoren' als verplicht aangemerkt voor openbaar accountants die in het jaar 2017 werkzaamheden ten behoeve van de wettelijke en/of vrijwillige controles van de jaarrekening verrichten.

Het verplichte PE-onderwerp omvat 8 PE-uren, bestaande uit een theoretisch kennisdeel van 2 PE-uren en een toepassingsdeel in de vorm van een workshop met een interactief karakter van 6 PE-uren.

Vanaf begin 2017 is een overzicht van de geaccrediteerde aanbieders van het verplichte PE-onderwerp 'Frauderisicofactoren' te vinden op www.nba.nl/pe.

Let op: het bestuur is voornemens in latere jaren een soortgelijk onderwerp verplicht te stellen voor respectievelijk de intern, de overheidsaccountant en de accountant in business. Die trainingen zullen specifiek op die accountants zijn toegespitst. Het is dan ook ten zeerste af te raden dat zij de training voor openbaar accountants in 2017 volgen. Immers, men moet later voldoen aan het verplichte PE-onderwerp dat specifiek op de desbetreffende doelgroepen is toegesneden.